CZU: [37.048:331.548]:37.018.46-051 **https://doi.org/10.59295/sum9(189)2025_08**

GHIDAREA CARIEREI ÎN ȘCOALĂ – PERSPECTIVE ASUPRA PROCESULUI DE FORMARE A CADRELOR DIDACTICE

Valeria BOTEZATU, Olga DICUSARĂ,
Universitatea de Stat din Moldova

Într-un context educațional aflat în continuă schimbare, ghidarea în carieră reprezintă un proces esențial pentru sprijinirea elevilor în luarea deciziilor educaționale și profesionale. Articolul de față abordează problematica ghidării carierei în școală, cu accent pe dezvoltarea competențelor cadrelor didactice prin programe de formare, realizate în baza Ghidului metodologic *Ghidarea în carieră*. Cercetarea se bazează pe analiza comparativă a chestionarelor aplicate în etapele pre - și post-formare, pe un eșantion alcătuit din 239 de participanți - cadre didactice, manageri, psihologi și alți specialiști din domeniul educațional. Rezultatele evidențiază progrese importante în familiarizarea cadrelor didactice cu ghidul metodologic și a încrederii acestora în activitățile de orientare școlară. Iar, concluziile subliniază necesitatea formării continue, a mentoratului și a adaptării resurselor metodologice la nevoile cadrelor didactice, în vederea consolidării procesului de ghidare a carierei în instituțiile de învățământ general.

Cuvinte-cheie: *ghidare în carieră, competențe profesionale, metodologia ghidării în carieră, învățământ general.*

CAREER GUIDANCE IN SCHOOLS – INSIGHTS INTO THE TEACHER TRAINING PROCESS

In an educational context undergoing continuous change, career guidance represents an essential process for supporting students in making educational and professional decisions. This article addresses the issue of career guidance in schools, with a focus on developing teachers' competencies through training programs implemented based on the *Career Guidance Methodological Guide*. The research is based on a comparative analysis of questionnaires applied in the pre- and post-training stages, on a sample of 239 participants, including teachers, school managers, psychologists, and other educational specialists. The results highlight significant progress in teachers' familiarization with the methodological guide and in their confidence in conducting school guidance activities. The conclusions emphasize the need for continuous professional development, mentoring, and the adaptation of methodological resources to teachers' needs, in order to strengthen the career guidance process in general education institutions.

Keywords: *career guidance, professional competencies, career guidance methodology, general education.*

Introducere

În societatea contemporană, marcată de schimbări economice rapide, diversificarea profesiilor și mobilitatea tot mai accentuată a pieței muncii, ghidarea în carieră reprezintă o componentă indispensabilă a procesului educațional. Elevii se confruntă cu alegeri complexe legate de traseele educaționale și profesionale, iar deciziile luate în anii de școală pot avea efecte de durată asupra parcursului lor personal și profesional. În acest context, necesitatea dezvoltării unor servicii eficiente de ghidare în carieră în școli este mai actuală ca niciodată**,** contribuind la formarea unor tineri autonomi, informați și capabili să se adapteze la dinamica societății.

Ghidarea în carieră presupune un proces educațional complex, orientat spre dezvoltarea competențelor de autocunoaștere, explorare a oportunităților, luare a deciziilor, planificare a carierei și adaptare la schimbare. Numeroase studii internaționale subliniază faptul că integrarea consecventă a activităților de orientare și consiliere în cadrul școlar reduce rata abandonului școlar**,** crește motivația pentru învățare, facilitează tranzițiile educaționale și sprijină incluziunea socială a elevilor proveniți din medii vulnerabile.

În acest sens, cadrele didactice au un rol esențial, deoarece sunt în contact direct și constant cu elevii, putând influența în mod semnificativ procesul decizional al acestora. Profesorii nu sunt doar transmițători de cunoștințe, ci și facilitatori ai dezvoltării personale și profesionale. De aceea, dezvoltarea competențelor de ghidare în carieră în rândul cadrelor didactice devine o condiție fundamentală. Aceste competențe includ

- capacitatea de a oferi sprijin individualizat, de a utiliza instrumente de evaluare și explorare profesională, de a crea contexte de învățare relevante și de a colabora cu părinții și comunitatea în beneficiul elevilor.

În Republica Moldova, dezvoltarea competențelor cadrelor didactice în domeniul ghidării în carieră este o prioritate în politicile educaționale actuale. Programele de formare continuă urmăresc sprijinirea personalului educațional în integrarea activităților de ghidare în carieră în procesul didactic, în acord cu principiile educației incluzive și ale învățării centrate pe elev. Cu toate acestea, implementarea consecventă a acestor activități depinde de mai mulți factori: nivelul de familiarizare al cadrelor didactice cu principiile ghidării, dezvoltarea competențelor profesionale specifice, accesul la resurse adecvate și gradul de încredere în aplicarea acestor practici în contexte reale de clasă.

Prezentul articol își propune să analizeze nivelul de conștientizare și pregătirea cadrelor didactice în domeniul ghidării în carieră, printr-o abordare comparativă pre- și post-formare. Cercetarea oferă o perspectivă asupra modului în care programele de formare contribuie la dezvoltarea competențelor cadrelor didactice și la consolidarea capacității instituțiilor școlare de a sprijini elevii în procesul de ghidare în carieră.

Ghidarea în carieră ca parte integrantă a procesului educațional

În cercetările sale, O. Dandara afirmă că ghidarea în carieră constituie o expresie explicită a procesului educațional, un ansamblu de acțiuni realizate de către educator sau factor educațional în scopul susținerii persoanei în proiectarea carierei. Este important de subliniat că ghidarea în carieră nu este doar un proces care are loc în afara contextului educațional, ci este integrată în cadrul acestuia. Educația și ghidarea în carieră sunt interconectate și se completează reciproc, având ca scop comun facilitarea dezvoltării personale și profesionale a individului [3]. Prin urmare, unghiul de vederea al autoarei evidențiază importanța integrării ghidării în carieră în cadrul procesului educațional și subliniază rolul esențial al cadrului didactic sau al factorului educațional în sprijinirea indivizilor în proiectarea și gestionarea parcursului lor de carieră.

Din această perspectivă, ghidarea în carieră este concepută ca un proces activ, continuu și adaptativ, în care specialistul își ajustează intervențiile în funcție de nevoile specifice și caracteristicile individuale ale persoanei. Acest demers presupune explorarea atentă a intereselor, valorilor, aptitudinilor și aspirațiilor fiecărui individ, însoțită de furnizarea unui sprijin adecvat și a resurselor necesare pentru dezvoltarea și atingerea obiectivelor profesionale.

Astfel, ghidarea în carieră nu se limitează la oferirea de informații utile pentru orientarea în piața muncii sau la facilitarea luării deciziilor privind traseul profesional, ci are un rol esențial în susținerea dezvoltării personale și profesionale a individului. Printr-o abordare personalizată, centrată pe obiective și rezultate, procesul de ghidare devine un instrument strategic în construirea unei cariere coerente, împlinite și de succes.

Potrivit mai multor autori, ghidarea și proiectarea carierei reprezintă un proces complex de planificare și gestionare a dezvoltării profesionale de-a lungul vieții active a individului. Acest demers presupune clarificarea și explorarea obiectivelor și direcțiilor profesionale, elaborarea și aplicarea unor strategii de acțiune adecvate pentru atingerea acestora, precum și revizuirea și ajustarea continuă a planului de carieră în raport cu evoluțiile contextului personal și profesional [1; 4; 5; 6].

Scopul principal al ghidării carierei este să ajute elevii/tinerii să-și atingă potențialul maxim în carieră și să obțină satisfacție și succes în viața profesională, adaptându-se la schimbările din piața muncii și la evoluțiile personale și profesionale pe parcursul vieții lor.

Analiza chestionarelor în etapele pre- și post-formare cu privire la nivelul de conștientizare și utilizare a principiilor ghidării carierei în școală

În perioada 9 –16 decembrie 2024, 239 de manageri școlari, cadre didactice, psihologi, reprezentanți ai Structurilor Teritoriale de Asistență Psihopedagogică (SAP) și alți specialiști din domeniul educațional au participat la sesiuni de instruire în baza ghidului metodologic *Ghidarea în carieră*. Evenimentele au avut loc în or. Chișinău, Bălți și Cahul.

În cadrul acestei instruiri, participanții au fost familiarizați cu scopul, structura, principiile și modalitățile de aplicare a ghidului metodologic în activitatea educațională. Programul de formare a vizat dezvoltarea competențelor necesare pentru integrarea eficientă a activităților de orientare școlară și profesională în

procesul instructiv-educativ, prin intermediul unor sesiuni teoretice, exemple de bune practici și exerciții aplicative. Instruirea a urmărit nu doar transmiterea de informații, ci și familiarizarea participanților despre rolul ghidului ca instrument de sprijin în consilierea elevilor și în planificarea activităților educaționale.

În acest sens, programele de instruire dedicate personalului educațional au avut rolul de a sprijini înțelegerea principiilor fundamentale ale ghidării în carieră, de a facilita aplicarea activităților propuse în ghid și de a consolida atitudinile pozitive față de integrarea acestor practici în procesul educațional.

Pentru a evalua impactul instruirii și al utilizării ghidului metodologic *Ghidarea în carieră* [2], a fost realizată o analiză comparativă a datelor în două etape: ***pre-*** și ***post-formare***. Această abordare a permis identificarea nivelului inițial de familiarizare a cadrelor didactice cu conținutul ghidului, precum și modul în care instruirea a influențat dezvoltarea competențelor, practicilor și atitudinilor acestora în domeniul ghidării în carieră. Această evaluare constituie o etapă importantă în validarea eficienței ghidului metodologic ca instrument de sprijin pentru cadrele didactice, oferind totodată date relevante pentru îmbunătățirea viitoarelor programe de formare și pentru consolidarea unei culturi instituționale orientate spre ghidarea educațională și profesională a elevilor.

Analiza și interpretarea răspunsurilor oferite de către participanți la **etapa pre-formare**, ne-a permis să evidențiem mai multe aspecte relevante privind realizarea procesului de ghidare în carieră în școală.

- Până la instruirea în format fizic, majoritatea respondenților (55,6%) au reușit să parcurgă *doar parțial* ghidul metodologic *„Ghidare în carieră”*, ceea ce indică pe de o parte, un interes sporit față de conținutul ghidului, iar pe de altă parte, parcurgerea parțială a ghidului poate fi determinată de lipsa timpului necesar pentru o analiză detaliată, relevanța percepută limitată a ghidului pentru activitatea lor profesională sau posibile dificultăți în înțelegerea sau aplicarea informațiilor din ghid.

Un procent semnificativ (41%) dintre participanți nu au avut *deloc* ocazia să acceseze conținutul ghidul, fapt ce ar putea semnala lipsa promovării eficiente a ghidului în rândul beneficiarilor, accesibilitatea redusă (de exemplu, ghidul nu a fost distribuit suficient sau disponibil în format electronic) sau prioritizarea altor activități sau resurse în activitatea participanților. Și doar 3,3% au parcurs ghidul în **întregime**.

- Cu toate acestea, 40,6% dintre participanții chestionați susțin că cunosc și că au utilizat *parțial* activitățile practice, descrise în ghid, propuse pentru elevii din clasele primare și gimnaziale, fapt ce ne sugerează că activitățile sunt accesibile și relevante.

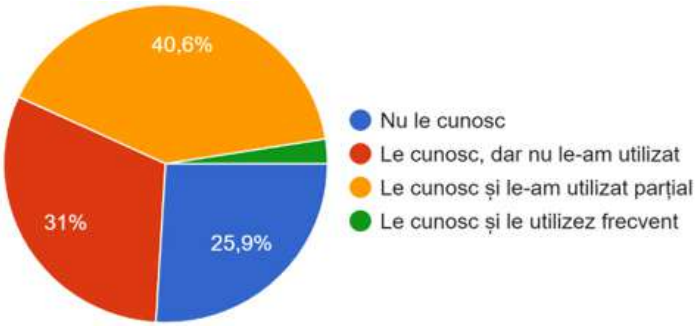

Figura 1. Nivelul de familiarizare al respondenților cu activitățile reflectate în ghid

Totuși, utilizarea lor parțială poate indica o selecție limitată a activităților care se potrivesc contextului educațional propriu-zis, lipsa timpului sau resurselor necesare pentru a implementa toate activitățile sau nevoia de formare suplimentară pentru aplicarea eficientă a acestora.

De asemenea, un procent semnificativ de participanți (31%) *cunosc* activitățile reflectate în ghid, *dar nu le-au utilizat* **în activitatea lor profesională**, din motiv că activitățile nu erau adaptate la nevoile elevilor sau la cerințele curriculumului; lipsa resurselor sau sprijinului instituțional pentru realizarea acestora ori pentru că erau valorificate alte strategii sau practici educaționale de ghidare în carieră a elevilor.

Pe lângă aceasta, 25, 9% dintre respondenți *nu cunosc deloc* aceste activități și doar 2,5% *le cunosc* și *le utilizează frecvent*. Numărul redus al respondenților care folosesc frecvent activitățile subliniază faptul că acestea nu sunt încă integrate ca practică uzuală în activitatea lor profesională. Este posibil ca aceștia să fie cei mai familiarizați cu ele sau să aibă acces mai bun la resursele necesare implementării acestora.

- Totodată, ghidul este perceput drept o resursă de mare valoare pentru orientarea profesională a elevilor, având o apreciere pozitivă aproape unanimă. Aproape jumătate dintre respondenți (46%), atribuie ghidului un *grad ridicat de utilitate*, ceea ce reflectă o adaptare eficientă a conținutului ghidului la cerințele orientării profesionale.

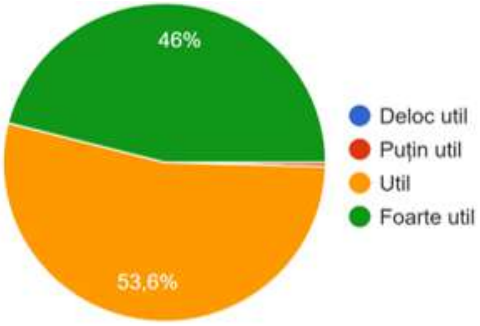

Figura 2. Percepția respondenților asupra utilității ghidului pentru orientarea profesională a elevilor

53,6% dintre participanți îl consideră *util*, apreciind claritatea, relevanța și aplicabilitatea informațiilor din ghid. Rata ridicată de aprecieri pozitive indică faptul că ghidul reușește să răspundă în mare parte nevoilor profesionale ale beneficiarilor. Iar, 0,4% dintre participanți îl consideră *puțin util*, ceea ce ar putea semnala lipsa unei conexiuni evidente între ghid și contextul lor specific de activitate sau nevoia de adaptare a conținutului pentru anumite grupuri-țintă.

- În același timp, rezultatele chestionarelor arată o lipsă semnificativă de instruiri în domeniul ghidării în carieră, ceea ce generează lacune în competențele cadrelor didactice și ale altor specialiști din sistemul educațional, de a sprijini elevii în procesul de orientare profesională.

Astfel, 65,3% dintre respondenți nu au participat *niciodată* la instruiri legate de ghidarea în carieră, 25,9% *o singură dată* și doar 8,8% *de mai multe ori.* Numărul mic al celor care participă frecvent la instruiri sugerează că domeniul este insuficient abordat în programele de formare continuă. Există un interes latent pentru acest tip de formări, evidențiat de către cei 25,9% care au participat cel puțin o dată, interes care ar putea fi consolidat prin oferte mai frecvente și accesibile de instruire.

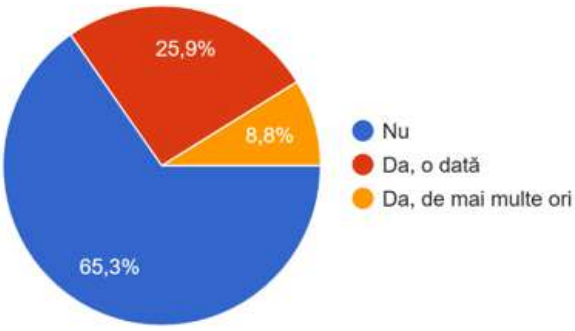

Figura 3. Gradul de implicare a respondenților în instruiri privind ghidarea în carieră

- Chiar dacă o mare parte dintre subiecți nu au participat la instruiri legate de ghidarea în carieră, majoritatea se consideră capabili (buni/foarte buni) și au o percepție pozitivă asupra abilităților lor de a ghida elevii în procesul de autocunoaștere și luarea deciziilor profesionale (14,6% *foarte buni*, 79,9% *buni*). **Și doar un procent mic (5,4%) își consideră capacitatea** *slabă* semnalând lacune în formare, experiență sau accesul la resurse eficiente.

- Acest lucru, le permit să fie *foarte încrezători* (22,6%) în aplicarea instrumentelor de evaluare din interiorul ghidului, cel mai probabil, au experiență de lucru cu astfel de instrumente. Respondenții *moderat încrezători* (65,7%), dețin abilități în ceea ce privește aplicarea chestionarelor, dar probabil au nevoie de mai multe contexte practice sau de un anumit suport și clarificări suplimentare. Persoanele care se declară *puțin încrezătoare* (10,9%) și *deloc încrezătoare* (0,8%) evidențiază necesitatea unor programe de formare și mentorat care să le îmbunătățească competențele și să le diminueze nesiguranța legată de utilizarea instrumentelor de evaluare a intereselor și valorilor profesionale.

- Având în vedere că Ghidarea în carieră este o componentă indispensabilă și pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES), majoritatea respondenților (67,4%) consideră că au o anumită experiență sau cunoștințe de bază privind adaptarea activităților și materialelor didactice pentru copiii cu CES; 15,1% dintre ei se descurcă *foarte bine* în procesul de individualizare a sarcinilor didactice și, cel mai probabil, au experiență bogată și pregătire în domeniul educației incluzive.

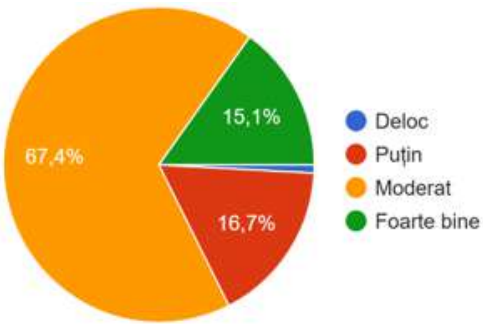

Figura 4. Percepția respondenților cu privire la nivelul de adaptare a activităților din ghid la nevoile elevilor cu CES

Iar, aproximativ 17,5% dintre respondenți întâmpină *dificultăți semnificative* în adaptarea activităților pentru elevii cu CES, ceea ce evidențiază o nevoie de formare specializată pe dimensiunea educației incluzive.

- Dat fiind acest aspect, majoritatea respondenților indică *un nivel de implicare ridicat* (62,8%) sau *foarte ridicat* (5,4%) de implicare în activitățile de ghidare profesională în școală, ceea ce ne demonstrează interesul și angajamentul sporit pentru sprijinirea elevilor în procesul de orientare profesională. Aproape o treime dintre aceștia (31,8%) recunosc *o implicare redusă*, fie din

lipsa timpului, a resurselor sau a formării adecvate în acest domeniu, a motivației scăzute sau prioritizarea altor activități educaționale.

- Cu referire la aspectele ghidului pe care le consideră că sunt cele mai dificile de utilizat, *instrumentele de evaluare* reprezintă principalul punct sensibil, fiind percepute ca cele mai dificile de utilizat, de către aproape jumătate dintre participanții chestionați (47,3%). Acest procent majoritar sugerează provocări în înțelegerea, aplicarea sau interpretarea rezultatelor acestor instrumente.

Pe de altă parte, aproape o treime dintre respondenți (31,8%) identifică dificultăți în implementarea *activităților propuse pentru elevi*, probabil din cauza deficitului de resurse, timp necesar pentru desfășurarea acestora sau complexitatea activităților propuse. Un procent mai redus, dar semnificativ (10,9%), percepe *structura ghidului* ca fiind dificilă, întâlnind probleme legate de organizarea informațiilor, claritatea secțiunilor sau accesibilitatea materialului. Și doar 2% dintre persoanele chestionate consideră că activitățile din ghid *nu sunt dificil* de realizat.

- Luând în considerare aceasta, aproape jumătate dintre respondenți (47,3%) consideră esențial pentru activitatea de instruire ce urmează, exersarea *activităților practice*, participanții doresc activități aplicative, unde să aplice direct ceea ce învață, pentru a înțelege mai bine cum să implementeze ulterior, activitățile în sala de clasă. Un procent semnificativ (36,4%) consideră că este important să învețe cum să adapteze *activitățile* din ghid *pentru elevii cu cerințe educaționale speciale*, pentru a răspunde nevoilor diverse ale elevilor, un aspect esențial pentru educația incluzivă.

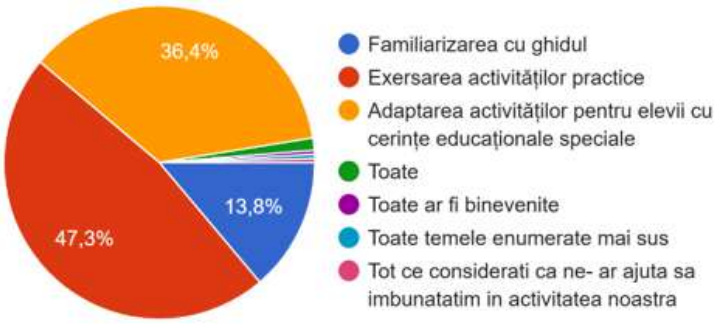

Figura 5. Opiniile respondenților privind temele prioritare pentru activitățile de instruire

Tot aici, un procent mai mic (13,8%) consideră esențială *familiarizarea cu ghidul*, ceea ce sugerează că o mare parte a respondenților sunt deja familiarizați cu structura acestuia și nu consideră că acest aspect necesită un accent prea mare în procesul de formare. Iar, 2,5% dintre participanți sunt interesați de *o instruire mai complexă*, care să acopere toate aspectele relevante ale ghidului.

Din acest punct de vedere, majoritatea participanților (84,9%) consideră că formatorii trebuie să fie *foarte implicați*, oferind feedback continuu și suport adaptat nevoilor individuale ale participanților. Iar, 15,1% consideră că este suficient un *suport moderat* din partea formatorilor. Aceste persoane ar putea fi mai independente sau deja familiarizate cu subiectul instruirii, fiind capabile să aplice informațiile într-un mod mai autonom, într-un cadru de învățare mai flexibil, în care să poată explora mai mult pe cont propriu, dar cu opțiunea de a primi clarificări când este necesar.

Analiza rezultatelor obținute la **etapa post-formare** evidențiază un nivel ridicat de înțelegere a structurii și scopului ghidului metodologic. Aproape trei sferturi dintre participanți (73,6%) au declarat că dețin *o înțelegere foarte bună* a conținutului și finalității documentului, ceea ce indică o asimilare eficientă a informațiilor transmise în cadrul instruirii. Un procent de 26,1% dintre respondenți a raportat *un nivel moderat de înțelegere*, semnalând existența unor segmente ale ghidului care necesită aprofundare suplimentară.

Aceste rezultate sugerează că ghidul metodologic este bine structurat și accesibil, iar programul de formare a reușit să clarifice, pentru majoritatea participanților, modul de utilizare și aplicabilitatea acestuia în activitatea educațională. Totodată, prezența unei proporții semnificative de participanți care indică nevoia de sprijin suplimentar relevă importanța consolidării componentei aplicative și a activităților de mentorat pentru a facilita o înțelegere completă a aspectelor mai complexe ale ghidului metodologic.

- De asemenea, rezultatele obținute relevă un nivel ridicat de încredere și disponibilitate din partea participanților în ceea ce privește utilizarea activităților propuse de ghidul metodologic în practica didactică.

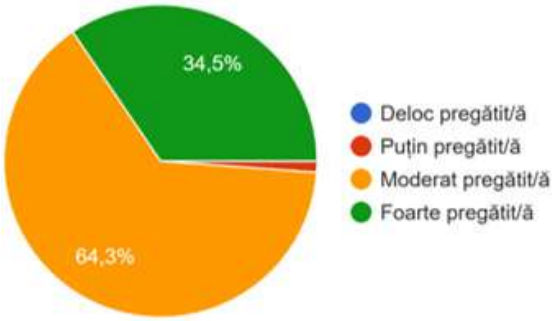

Figura 6. Nivelul de pregătire al respondenților pentru utilizarea activităților din ghidul metodologic

- Aproximativ o treime dintre respondenți (34,5%) se declară *foarte pregătiți* să integreze activitățile din ghid în cadrul orelor, ceea ce indică o asimilare eficientă a conținuturilor și metodelor prezentate în cadrul instruirii. Acest grup de participanți demonstrează nu doar o bună înțelegere teoretică a principiilor ghidării în carieră, ci și o disponibilitate crescută de a transpune aceste cunoștințe în contexte educaționale concrete.

Peste 60% dintre participanți se evaluează ca fiind pregătiți *într-o măsură moderată*, ceea ce sugerează că instruirea a fost relevantă și accesibilă, însă există în continuare nevoi de sprijin suplimentar pentru consolidarea competențelor practice. Aceste rezultate indică faptul că formarea teoretică, deși esențială, trebuie completată cu activități aplicative, mentorat pedagogic și resurse didactice suplimentare, care să permită cadrelor didactice să-și dezvolte încrederea și eficiența în utilizarea ghidului metodologic. În acest fel, pot fi create premisele pentru o integrare mai consistentă și sustenabilă a principiilor ghidării în carieră în activitatea școlară.

- Analiza răspunsurilor referitoare la dezvoltarea competențelor în utilizarea instrumentelor de evaluare incluse în ghid evidențiază progrese semnificative în rândul participanților. Aproximativ două treimi dintre respondenți (63,5%) au raportat *o îmbunătățire considerabilă* a abilităților de aplicare și interpretare a acestor instrumente, ceea ce confirmă eficiența conținuturilor și a activităților practice desfășurate în cadrul instruirii.

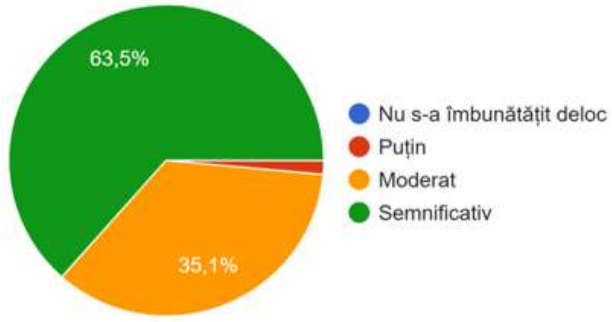

Figura 7. Nivelul de îmbunătățire a competențelor respondenților în utilizarea instrumentelor de evaluare

Aceste rezultate sugerează că familiarizarea directă cu testele și exercițiile propuse, combinată cu explicațiile metodologice oferite, a avut un impact pozitiv asupra consolidării competențelor profesionale ale cadrelor didactice.

Mai mult de o treime dintre participanți (35,1%) au indicat *o îmbunătățire moderată*, aspect care reflectă faptul că procesul de formare a reușit să atingă obiectivele de bază, dar că pentru unii participanți este nevoie de experiență aplicativă suplimentară pentru a atinge un nivel avansat de stăpânire a instrumentelor. Doar un procent redus (1,4%) a apreciat că *îmbunătățirile sunt nesemnificative*, ceea ce confirmă, per ansamblu, eficacitatea generală a programului de instruire în dezvoltarea competențelor de evaluare.

- Analiza răspunsurilor referitoare la impactul instruirii asupra încrederii participanților în activitățile de ghidare a elevilor evidențiază un efect pozitiv semnificativ. O proporție majoritară, de aproximativ 76% dintre respondenți, a raportat o *creștere considerabilă a încrederii* în capacitatea lor de a ghida elevii, ceea ce reflectă eficiența metodologiei, a conținutului și a strategiilor de instruire utilizate. Acest rezultat sugerează că programul de formare a reușit să răspundă în mod adecvat nevoilor cadrelor didactice, oferindu-le atât cunoștințele teoretice necesare, cât și instrumentele practice pentru a sprijini procesul de orientare în carieră.

Aproximativ 24% dintre participanți au indicat *o creștere moderată a nivelului de încredere*, aspect care semnalează existența unor nevoi suplimentare de consolidare a competențelor, în special prin activități aplicative și mentorat pedagogic. Acest segment de participanți ar putea beneficia de programe de formare complementare, axate pe aplicarea în contexte reale a principiilor și instrumentelor prezentate.

- În ceea ce privește percepția asupra utilității metodelor practice prezentate în cadrul instruirii, rezultatele confirmă un nivel ridicat de apreciere din partea participanților. Un procent de 73,3% a evaluat aceste metode drept *foarte utile*, iar 26,1% le-au considerat *utile*, indicând o potrivire bună între conținutul formării și nevoile profesionale ale grupului-țintă.

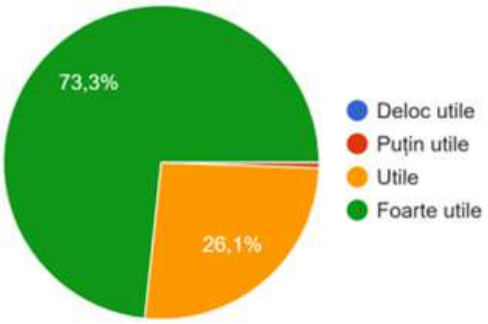

Figura 8. Opiniile cadrelor didactice privind utilitatea metodelor practice prezentate în cadrul instruirii

Doar 0,6% dintre respondenți au apreciat metodele ca fiind *puțin utile*, ceea ce demonstrează că, în ansamblu, strategiile practice prezentate au fost percepute ca relevante, aplicabile și bine adaptate contextului școlar.

- Rezultatele privind aplicabilitatea ghidului metodologic în activitatea zilnică evidențiază o percepție generală pozitivă în rândul participanților. Mai mult de jumătate dintre respondenți (60,3%) consideră ghidul *aplicabil în mod consistent*, iar un procent semnificativ, 39,1%, îl evaluează ca fiind *foarte aplicabil*, subliniind valoarea practică a materialului. Aceste date indică faptul că ghidul este perceput ca un instrument util și bine conceput pentru a sprijini activitățile educaționale. Deși procentul celor care consideră ghidul *puțin aplicabil* este foarte mic (0,6%), acesta semnalează existența unor situații în care ghidul ar putea fi mai bine adaptat pentru anumite contexte specifice, cum ar fi diferențele dintre mediul urban și cel rural sau nevoile unor categorii speciale de elevi.

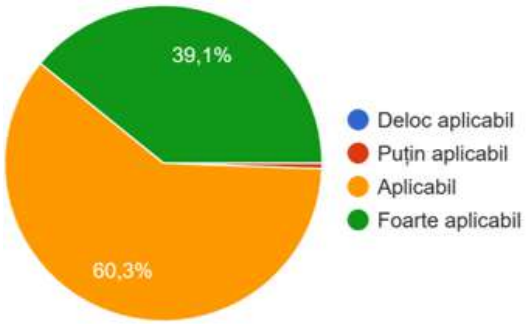

Figura 9. Opiniile respondenților privind aplicabilitatea ghidului metodologic

Analiza răspunsurilor referitoare la claritatea și nivelul de detaliu al informațiilor oferite în cadrul instruirii evidențiază o apreciere majoritar pozitivă din partea participanților. Rezultatele arată că 61,7% dintre respondenți au considerat informațiile prezentate *foarte detaliate*, iar 35,4% le-au apreciat ca fiind *suficient de detaliate*, ceea ce indică faptul că materialele de formare au fost bine structurate, clare și adaptate nevoilor grupului țintă**.**

Proporția redusă de 2,9% dintre participanți care au perceput informațiile ca fiind doar *parțial utile* sugerează existența unor nevoi punctuale de clarificare sau aprofundare, cel mai probabil în ceea ce privește aspectele mai tehnice sau aplicative ale ghidului metodologic. Per ansamblu, aceste rezultate confirmă calitatea ridicată a conținutului informațional și a modului de prezentare, contribuind la eficiența generală a procesului de instruire.

- Rezultatele obținute subliniază relevanța și utilitatea ghidului metodologic în practica zilnică a participanților. Procentul ridicat al celor care au afirmat că vor utiliza ghidul *frecvent* (77,4%) reflectă un nivel înalt de încredere în conținutul acestuia și adecvarea sa la cerințele și provocările din domeniul educațional. Aproximativ 22% dintre respondenți intenționează să utilizeze ghidul în mod *mai sporadic*, în funcție de circumstanțele specifice sau de necesitățile educaționale ale elevilor lor. Aceasta poate reflecta o abordare mai selectivă a ghidului, în care anumite activități și resurse sunt implementate doar în momentele în care sunt considerate cele mai potrivite, în funcție de tematica abordată sau de grupul țintă.

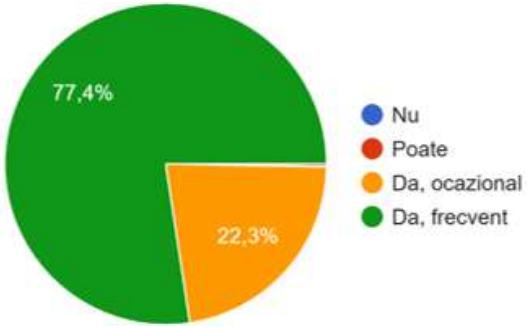

Figura 10. Percepția cadrelor didactice asupra utilizării viitoare a ghidului metodologic

Un procent foarte mic de respondenți (0,3%) exprimă doar posibilitatea utilizării ghidului. Acest lucru poate semnala o indecizie față de aplicabilitatea ghidului în activitatea lor zilnică sau o percepție de relevanță scăzută a ghidului pentru contextul educațional specific în care activează. Acești participanți ar putea avea nevoie de mai multe exemple practice, sesiuni de formare suplimentare sau de clarificări pentru a putea aprecia pe deplin beneficiile ghidului.

Răspunsurile la întrebarea privind ceea ce participanții ar dori să cunoască legat de ghidarea în carieră reflectă o varietate de *preocupări și nevoi specifice*, referitoare la:

- Implicarea părinților - mai multe răspunsuri subliniază importanța rolului părinților în ghidarea carierei copiilor și doresc să afle mai multe despre activitățile și instrumentele care pot fi aplicate părinților pentru a sprijini acest proces (exemple: activități, chestionare, sesiuni de formare, etc.).

- Instrumente și tehnici de ghidare - participanții sunt interesați de tehnici și instrumente noi pentru evaluarea aptitudinilor și intereselor profesionale ale elevilor, precum teste, chestionare, studii de caz, jocuri de rol și sesiuni interactive. Se exprimă dorința pentru o varietate de metode care pot fi utilizate în diverse contexte educaționale, inclusiv pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES).

- Informarea privind piața muncii și profesiile viitorului - există un interes puternic pentru înțelegerea cerințelor pieței muncii, evoluția și prognoza profesiilor viitorului. Participanții vor să afle ce profesii vor fi relevante și căutate în Moldova și la nivel global, precum și ce abilități vor fi necesare.

- Formare profesională și continuă - mulți dintre participanți își exprimă dorința de a participa la mai multe sesiuni de formare și training-uri pentru a învăța metode și tehnici noi. De asemenea, sunt menționate sesiuni specifice de formare pentru profesori, părinți și elevi.

- Ghidarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) - o preocupare importantă este orientarea și ghidarea elevilor cu CES. Participanții cer metode specifice de a lucra cu aceștia, inclusiv activități și instrumente de evaluare adaptate.

- Modele de bune practici- sunt menționate cerințele pentru exemple de bune practici, studii de caz din școli și activități care s-au dovedit a fi eficiente în ghidarea elevilor spre alegerea unei cariere.

Concluzii

Ghidarea în carieră constituie o componentă strategică a educației, contribuind la dezvoltarea autonomiei, capacității decizionale și adaptabilității elevilor în fața schimbărilor sociale și profesionale.

Rolul cadrelor didactice și al specialiștilor educaționali este esențial, deoarece competențele acestora în facilitarea procesului de orientare profesională influențează direct eficiența intervențiilor educaționale. Cadrele didactice acționează nu doar ca furnizori de cunoștințe, ci și ca mediatori ai dezvoltării personale și profesionale a elevilor.

Competențele lor în ghidarea în carieră - inclusiv utilizarea instrumentelor de evaluare, adaptarea activităților la nevoi diverse și sprijinul individualizat - reprezintă factori determinanți pentru eficacitatea acestui proces.

Instruirea cadrelor didactice în utilizarea ghidului metodologic a generat creșteri semnificative ale nivelului de cunoaștere, competențelor practice și încrederii în aplicarea activităților de ghidare profesională. Rezultatele sugerează că programele de formare bine structurate, care combină componenta teoretică cu cea praxiologică, contribuie la integrarea efectivă a principiilor ghidării în activitatea școlară.

În același timp, pentru consolidarea durabilă a practicilor de orientare profesională, este necesară oferirea unui sprijin instituțional adecvat, acces la resurse și mentorat specializat. Integrarea sistematică a ghidării în carieră sprijină nu doar performanța și adaptabilitatea elevilor, ci și coeziunea și eficiența instituțională a școlii, contribuind la creșterea calității educației, la reducerea inegalităților și la pregătirea elevilor pentru tranziții educaționale și profesionale eficiente.

Referințe bibliografice:

1. ANIȚEI, M. *Ghidarea carierei și consilierea în carieră*. Iași: Polirom. 2011.
2. BOTEZATU, V., DICUSARĂ, O., REABOI-PETRACHI, V. *Ghidarea în carieră. Ghid metodologic*. Chișinău, 2024. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghidare_cariera_unicef.pdf [Accesat: 29.09.2025].
3. DANDARA, O. *Cariera profesională. Suport de curs pentru studiile de master*. Chișinău: CEP USM, 2018. ISBN 978-9975-142-68-7.
4. ROTARU, T. *Proiectarea carierei: Abordări teoretice și practice*. Iași: Polirom. 2011.
5. RUSU, M., MOLDOVAN, A., *Ghidul carierei: Planificare și dezvoltare profesională*. Iași: Polirom. 2017.
6. ZLATE, M. *Dezvoltare personală și profesională*. Cluj-Napoca: Dacia. 2015.

Date despre autori:
Valeria BOTEZATU, doctor în științe ale educației, lector universitar, Facultatea de Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0001-9034-8825
E-mail: valeria.botezatu@usm.md

Olga DICUSARĂ, asistent universitar, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0002-9387-465X
E-mail: olga.dicusara@usm.md

Prezentat: 30.09.2025